

گروه تاریخ

عنوان دوره‌ها:

دروس ارائه شده توسط این گروه در سه بسته:

ایران باستان، قرون جدید و قرون میانه تدوین شده است.

توضیحات:

1- شناخت تاریخ، فرهنگ و تمدن ایران باستان:

در آغاز تاریخ بشر، معدود اقوامی توانستند با تأسیس حکومت و تعیین واحد سرزمینی، ضمن ایجاد هویت سیاسی برای خویش، مقدمات و زمینه‌های لازم را برای تأسیس فرهنگ و تمدن خاص خود به وجود بیاورند. ایرانیان از نخستین اقوامی بودند که توانستند ضمن تبدیل فلات طبیعی ایران به سرزمینی سیاسی و تشکیل نظامی سیاسی که به سرعت به یک شاهنشاهی تبدیل شد، با تأسیس نهادهای نظامی، سیاسی و اداری پیشرفته و کارآمد نسبت به دوران پیشین، پایه‌های لازم را برای ایجاد فرهنگ و تمدن خاص ایرانی ایجاد کنند. آنچه حائز اهمیت است این مهم است که همه این اتفاقات، در دورانی پر از کشمکش‌های سیاسی با دیگر سرزمین‌ها روی داد و ایران ضمن حفظ استقلال خود، فرهنگ و تمدن خویش را نیز تأسیس کرد و توسعه داد. آنچه در این میان شایان توجه بسیار است، نقش ایران در رشد و اعتلای فرهنگ و تمدن جهانی از طریق انتشار فرهنگ و تمدن ایران است. این بسته مکمل در پی آن است که برای علاقه‌مندان به نحوه شکل‌گیری، تأسیس و تداوم سرزمین، فرهنگ و تمدن ایران باستان، فرصت مناسبی فراهم کند تا بتوانند شناخت مناسبی از موارد مذکور به‌دست بیاورند.

ردیف	عناوین دروس	شماره دروس	ترم و سال ارائه درس	واحد
1	تاریخ ایران از ایلامی‌ها و آریایی‌ها تا پایان دوره هخامنشیان	1112100	سال اول نیمسال اول	4
2	تاریخ ایران در دوره سلوکی و اشکانی	1112101	سال اول نیمسال دوم	2
3	تاریخ ایران در دوره ساسانیان	1112102	سال اول نیمسال دوم	4
4	تاریخ یونان و روم	1112123	سال اول نیمسال اول	2
5	تاریخ بیزانس	1112124	سال اول نیمسال دوم	2
6	تاریخ تمدن مشرق زمین	1112132	سال چهارم نیمسال دوم	2
7	آشنایی با خطوط و زبانهای ایران پیش از اسلام	1112174	سال چهارم نیمسال دوم	2
8	ادیان ایران باستان	1112173	سال اول نیمسال دوم	2
9	کلیات و مبانی علم تاریخ	1112090	سال اول نیمسال اول	2
10	مبانی تاریخ اجتماعی ایران	1112095	سال چهارم نیمسال اول	2
11	قومی شناسی و مردم شناسی تاریخی ایران	1112155	سال چهارم نیمسال دوم	2
	مجموع			26

2- شناخت تاریخ، فرهنگ و تمدن ایران جدید در دوران جدید

در آستانه ظهور سلسله صفویه در ایران اگرچه جهان غرب (اروپا) در معرض تغییرات اساسی قرار گرفته بود، اما ایرانیان از دایره تأثیر تغییرات مزبور به دور بودند. البته بخشی از تغییرات مزبور از طریق همسایه بسیار قدرتمند؛ یعنی عثمانی، آثار خود را بر جامعه ایران تحمیل می کرد. با تأسیس سلسله صفویه، ایران از یک سو در معرض تغییرات بنیادین سیاسی، مذهبی، اجتماعی و اقتصادی قرار گرفت و از سوی دیگر ضمن اعاده وحدت سرزمینی خود و تأسیس حکومتی یکپارچه — با رسمیت بخشیدن به مذهب تشیع — خود را از دامنه نفوذ حکومت عثمانی که مدعی خلافت پیامبر و تصرف تمام سرزمین های اسلامی بود، حفظ کرد. اما با گسترش مراودات دول اروپایی با هند و همسایگان هند، ایران نیز در معرض روابط با دول اروپایی قرار گرفت. در جریان این روابط ایران از یک سو مورد هجوم دول اروپایی قرار گرفت و به مرحله جدیدی از روابط و مناسبات سیاسی، نظامی وارد شد، و از سوی دیگر با برقراری روابط اقتصادی (تجاری) با دول اروپایی، از پیوندهای سیاسی و نظامی و اقتصادی منطقه ای و محلی فراتر رفت. به این ترتیب ایران ناخواسته وارد مناسبات جهانی جدید شد؛ اما با ظهور سلسله قاجاریه موج دوم این روابط آغاز شد و افزون بر شکست های سیاسی و نظامی، ایران در معرض شکست های فرهنگی و تمدنی مختلف نیز قرار گرفت و ناخواسته دچار تغییرات فرهنگی و تمدنی شد. ادامه روابط مذکور و موافقت و مخالفت گروه های مختلف اجتماعی با تغییرات مذکور مجموعه ای از حوادث و رویدادهای مختلف را به وجود آورده است که این روند تاکنون نیز ادامه دارد.

هدف از این بسته درسی، شناخت دانشجویان از چگونگی تحقق یکپارچگی سرزمینی ایران در دوران جدید، روابط ایرانیان با دول اروپایی، چگونگی تغییرات ناشی از انتشار فرهنگ و تمدن جدید اروپایی در ایران، و نیز شکست ها و موفقیت های ایران در این عرصه است.

ردیف	عناوین دروس	شماره دروس	ترم و سال ارائه درس	واحد
1	تاریخ تحولات سیاسی و اجتماعی و اقتصادی ایران در عصر صفویه	1112109	سال سوم نیمسال اول	4
2	تاریخ تحولات سیاسی و اجتماعی و اقتصادی ایران در دوره افشاریان و زندیان	1112110	سال سوم نیمسال اول	2
3	تاریخ تحولات سیاسی و اجتماعی و اقتصادی ایران از آغاز دوره قاجاریه تا انقلاب مشروطیت	1112111	سال سوم نیمسال دوم	4
4	انقلاب مشروطیت و تحولات سیاسی و اجتماعی و اقتصادی ایران تا انقراض حکومت قاجاریه	1112112	سال سوم نیمسال دوم	2
5	تاریخ تحولات سیاسی و اجتماعی و اقتصادی ایران از انقراض قاجاریه تا 28 مرداد 1332	1112113	سال چهارم نیمسال اول	4
6	کلیات و مبانی علم تاریخ	1112090	سال اول نیمسال اول	2
7	مبانی تاریخ اجتماعی ایران	1112179	سال چهارم نیمسال اول	2
8	قوم شناسی و مردم شناسی تاریخی ایران	1112155	سال چهارم نیمسال دوم	2
	مجموع			22

3- شناخت تاریخ، فرهنگ و تاریخ ایران میانه:

با ظهور اسلام و انتشار آن در دیگر سرزمین‌ها از جمله ایران، تحولی بنیادین در نظام سیاسی، اجتماعی، و فرهنگی و اقتصادی جوامع مذکور به وجود آمد. اگرچه ایرانیان از قبل دارای دینی توحیدی بودند، و متناسب با اندیشه توحیدی جامعه خود را در عرصه‌های مختلف سامان داده بودند، اما با ورود اسلام ضمن حفظ اعتقاد به وحدانیت خداوند و البته ابهام‌زدایی از باور به خدای یکتا در زرتشت، تغییرات گسترده‌ای در شریعت یا احکام دینی، نظام سیاسی ایران، بافت و ساختار اجتماعی آن، ورود اقوام جدید و مناسبات سیاسی و نظامی و اقتصادی بین ساکنان قدیم ایران و اقوام مهاجم به وجود آمد. گستردگی تغییرات سیاسی، فرهنگی و اقتصادی، صورت‌بندی و ساختار اجتماعی ایران را کاملاً دگرگون ساخت.

این بسته درسی، به منظور شناخت چگونگی تغییرات مزبور در این دوره تاریخ ایران — که با سقوط ساسانیان آغاز می‌شود و تا ظهور صفویه ادامه پیدا میکند — تدوین شده است. با این توضیح که اصطلاحاً این دوره، نزد اهل تاریخ، به تاریخ میانه ایران مشهور شده است و مراد از دوره میانه، حد فاصل میان تاریخ باستان و تاریخ جدید است.

ردیف	عناوین دروس	شماره دروس	ترم و سال ارائه درس	واحد
1	تاریخ تحولات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ایران از ورود اسلام تا پایان حکومت علویان طبرستان	1112103	سال دوم ترم 1	2
2	تاریخ تحولات سیاسی... ایران در دوره سامانیان، دیلمیان و غزنویان	1112104	سال دوم ترم 1	2
3	تاریخ تحولات سیاسی ایران در دوره سلجوقیان	1112105	سال دوم ترم 2	2
4	تاریخ تحولات سیاسی... جهان اسلام از سال 41 هجری تا 227 ه. ق	1112116	سال دوم ترم 1	2
5	تاریخ تحولات سیاسی... جهان اسلام از 227 تا سقوط بغداد	1112117	سال دوم ترم 1	2
6	تاریخ تحولات سیاسی... جهان اسلام از قرن هفتم تا قرن دهم هجری	1112121	سال سوم ترم 1	2
7	تاریخ تحولات سیاسی... ایران در دوره حمله مغول و ایلخانان	1112107	سال دوم ترم 2	2
8	تاریخ تحولات ایران از زوال ایلخانان تا آغاز حکومت صفویه	1112108	سال دوم ترم 2	2
9	کلیات و مبانی علم تاریخ	1112090	سال اول ترم 1	2
10	مبانی تاریخ اجتماعی ایران	1112179	سال چهارم ترم 1	2
11	قوم شناسی و مردم‌شناسی تاریخی ایران	1112155	سال چهارم ترم 2	2
	مجموع			22